

קט:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
ור מצוה

(6) (פ"ר מר"ש) וז"ל: כי
כח: (ז) (פ"ר מר"ש) וז"ל:
(8) (פ"ר מר"ש) וז"ל:
ע"ל: (9) (פ"ר מר"ש) וז"ל:
רש"ל: (10) (פ"ר מר"ש) וז"ל:
דרכי ממונות ומומין
פ"ל: (11) (פ"ר מר"ש) וז"ל:
פ"ל: (12) (פ"ר מר"ש) וז"ל:
(13) (פ"ר מר"ש) וז"ל:

אל אלא פלגא בשבחה קאמינא. כדרך שאר שלמים שאינן מסתלקין:
השפא קבעי למיסב מנפא לאריסא. כלומר כיון דמיסתלק לו בלא
זמנו אמאי שקיל פלגא בשבחה עד האידנא הוה שקיל בעל הבית
פלגא בפירות וזה היה עושה זה כל עבודתו כמשפט אריסין

10 וספר מתא כמותרין ועומדין. פי' בקונטרס משום דשנשמתא כיון
דעל על לך משיב פסידא דלא הדר ולימא דרנא גופיה
אית ליה כפי' לא יתפור וכו' דף כ"א. וס' דשנשמתא ממילא נפקא
אלא להכי קרי ליה הכא פסידא דלא הדר לפי שנאזתה שעה שלימדו
שיבוסים נתבטל לו לימוד של אמת:
(ע"ל) (ב"מ) (פ"ר מר"ש) וז"ל: **בבא שבהא**
ויאזו מילתא

צ א ב מ"י פ"י מה'י
שכירות הלכה ו' טור
ש"ע ח"מ פ"י אל ספ"ק כ'
צא ג ד טו"ש"ע סס ספ"ק
ד'
צב ה ו מ"י פ"י מה'י
שכירות הלכה ה' ו' ו' כ'
אלפס כ"ח ו' ו' ו' פ"י דף
ק"ג:
צג ו מ"י פ"י מה'י
אישות הלכה כ' ו' ו'
מפירושו שסס ספ"ק כח"ט
קתא סג ע"ח מה טו"ש"ע
ה"ש"ע פ"י סה ספ"ק ד'

הגהות הב"ח

(6) נ"ט שחלל דבעי
לאסתלקיא:

גליון הש"ס

נ"ט נ"ט א"ר מ"י
כ"ט כ"ט ח"מ פ"י כ' כ"ט
ה"ש"ע ח"מ פ"י כ' כ"ט
כ"ט כ"ט ח"מ פ"י כ' כ"ט
ה"ש"ע ח"מ פ"י כ' כ"ט
כ"ט כ"ט ח"מ פ"י כ' כ"ט
ה"ש"ע ח"מ פ"י כ' כ"ט
כ"ט כ"ט ח"מ פ"י כ' כ"ט
ה"ש"ע ח"מ פ"י כ' כ"ט

השפא קבעי למיסב מנפא לאריסא. כלומר כיון דמיסתלק לו בלא
זמנו אמאי שקיל פלגא בשבחה עד האידנא הוה שקיל בעל הבית
פלגא בפירות וזה היה עושה זה כל עבודתו כמשפט אריסין
השפא קבעי למיסב מנפא לאריסא
עכשיו זה יטול כל המגיע לו וי"ל
ועל בעל הבית ליעול עבודה הכרס
ויצטרך לתתה לאריסא ודך אריס
שיווד לכרס נטוע יטול שליש
בפירות מנפא בעל הבית מפסיד
שליש ממחציתו ככל שנה: **ריבעא**
דשנפא. לקמן מפרש ואז"ל: **סבר**
רב אשי למימר ריבעא. דמרי מילתי
המגיעין לבעל הבית משמוליה השליש
שיצטרך ליתן לאריס שיווד לה
הוא דנקא ככל שנה הכרס כגון
אם השנה ששה דינרים ויזיל מהן
שליש שעתיד ליתן לאריס ונמרו ד'
דינרין מהן יטול השל דנר והיטו
ריבעא כמאי דמטא לבעל הבית
הוא דנקא דשנפא כוליה: **דנקא**.
שמות: **דמאר רב מניומי בארפא**
דשקיל פלגא. בפירות ועושה
עבודה לעולם: **ואריסא חילפא**. אריס
היווד לתוך הכרס גמורה ועבודה
נטול שליש בפירות: **האי שפלא**
דבעי אופסולוקין. שיימין ליה כי הוה
דלא נפסיד בעל הבית כלומר מעיינין
במילתא למיחב ליה כי היכי דלא
נמטייה פסידא לבעל הבית כפולוק
של זה: **אי אמרס בשלמא דנקא**.
שקיל שחלל שפיר דכי הדר שקיל
אריסיה תילתא הרי ג' דינרין בין
שניהן פש ליה פלגא דבעל הבית
כדוהו שקל עד השפא: **אלא אי**
אמרס ריבעא מנפא. דינר וחצי
והאריס יטול שליש שהן ג' דינרין:
פסידא לבע"ב. חצי דינר ממחציתו:
וילמא ליה. שחלל אנת מנפא דיך
הב ליה לאריסא שיערס בו החצי
שך שהיה מוטל עלי לעשות ואחיה
אוכל פירות הב ליה לאריסא ועלי
לנטות מחלקי כפי המגיע לו והיטו
ריבעא ממש דינר וחצי כ"ל שול
אחיה שלשה רבעי הכרס לחלקן מול
תתן השליש לאריס מנפא אוכל כל
השנה חצי פירות הכרס בלא יעאה:
מנפא דידי מאי דבעינא עבידנא
כ"ט. חצי אמכור לחאריס הרבע
המגיע לדי ולא שייך גבאי למיתן
מנפא לאריסא דהא מזבנינא
ומסתלקנא הקונה ירד ויעשה ויאלל וחס בלא לקנותו הרי אין עלי
לעשות לך ותאלל את פירותי בחנם אם תמננו לחאריס שקולו מנייה
וכי שוה חצי דינר והדינר ישאך לך והיטו מרי מילתי שחרי עכשיו
אחיה קונה ממני. ולעולם ריבעא ממש קאמר רב פפא (ו) ואין בעל
הבית מפסיד כלום שעד עתה היה אוכל חצי הפירות ומעתה אוכל
ג' שלשים דהיינו ד' דינרים): **כי מטית לשחיטת קדשים**. הכרחי
בך שאתה מדוד ויודע להעמיק ולהקשות ובי מטית למסכת זבחים
שהיא עמוקה תא חקשי לי ואתן לך לתרץ לפי שאלתך. ויש אומרים
דחיי מדחיה ולא היא דעל כרחיך קבולי קיבלה חלל דקושיא מעליא
היא ועוד מדקאמר קסבר רב אשי למימר מכלל דמסקנא לאו הכי
הוא: **קופא סבא פלגא**. נפן שהוקנה בכרס הרי הוא כשאר מנורות
שחולקין בהם ונטול זה שחלל פלגא כשאר פירות דכיון דאורחה
בהכי אדעתא דהכי נחת: **שטפה נכר**. ובזו לחלק העצים הוה ליה
כי שחלל דמיסתלק בלא זמניה ושקיל ריבעא. שטפה הנרא פעמים
שעוקרין לגמרי ופעמים שטופף את הקרקע וממחישו ואין ראו
לנמות בו כלום עד זמן מרובה: **הוא גברא דמשכין פרידסא למכריה**.

היא. פי' רבינן שלל אמר דבר זה
מעולם אלא להפסידו אמר כן ומימה
דאם לא אמר מעולם למה הזכיר כל
קך אמוראים רב הונא ואיתמא רב
יהודה ואיתמא כו' וי"ל דרב יוסף
לא הזכיר אלא אחד מהם וכני בית
המדגש נסתפקו לו אלו אזה מהן
הזכיר: **רבא אמר קרנא הוי**.
וה"ל וזה קופא סבא פלגא דוחק
לומר דפליג רבא אדרב מניומי וי"ל
דקופא סבא פלגא משום דשחלל שקיל
אפילו בגוף הקרקע פלגא וכי מסתלק
בלא זמניה הוה דשקיל ריבעא משום
דעליו לשלם אפילו מה שבעל יצטרך
לתן לאריס שימור חלקו שהיה מוטל
על השחלל לשמור וכן שטפה נהרא
ריבעא דאדעתא דהכי נחית שאס
יקחלק בלא זמניה בזהה עיני
שיסתלק שלל יקח אלא ריבעא ובקופא
סבא שאין עוד מה לשמור שקיל
פלגא אבל הכא המלוה אין לו בגוף
כלום אלא בפירות:

מוסף רש"י

וספר מתא. המספר את
אנשי העיר נתקפדות ויעיל
10. או לנלר (ר"ב כ"א).
כמותרין ועומדין דמרי.
שלא יקלעו ואם יקלעו
תמקל ליה בלא אחרימא.
אריס שאלה החרו בו קודם
לכן וטעם: כל פסידא
דלא הדר. כגון א"ל.
שמשמוליה הכתמה או
הנן הקרקע והסוכה כגון
ספר מורה נבטות וטעם.
דמשכין פרידסא. כרס.
לחבריה לעשר שני.
שאלתה עשר שנים ותמור
לבעליה בלא שנית. דהנח
ליה ממשל שאל חילין
מחובות ארעא דין בלא ספק
וחבובות ח"ו. יבש האילין
או נקצין. מי שמיטק חילין
למכרו כ' הני משמוליה
דקורא דכתיב משלם שיהא
חילין מישוק ארעא דה'
בלא ספק. שניהם אמורים
בו. לנקב עיניו ולשפוק.
דלא שרף ליה ליה בלא
קנה דמלוה ויה שרף ליה
מלוה בלא קנה ליה
(רש"י ט"ו).

מה נקצין בוטנו. דאין דרך לקצן
שלא בזמנו ולהפסיד פירות
ועוד דלמרינן בפרק זה יתפור וכו'
דף כ"ו. האי דיקלא דטעון קנא אכור
למיקליה ואיה דגרסי ארפא יבש
זמנו ואין נראה לר"י: **לא מה**
יבש ש"א בוטנו. יבש משמע שלל
זמנו מדלא קמני הזקין וא"ע"ג דהזקין
נמי משמע שלל זמנו כדלמרינן
בסמוך אימא והזקין הזקין משמע
בין זמנו בין שלל זמנו אבל יבש
בן משמע אלא שלל זמנו:
אף נקצין ש"א בוטנו. וה"ל ואמאי
אצטרך למימר אף נקצן שלל
זמנו והא מעיקרא לא פריך אלא
מיבש דהוה דומיא דנקצן אבל מנקצן
זמנו לא פריך משום דאיכא למימר
דנקצן זמנו היינו לאחר שיבש שלל
זמנו והשתא דשני ליה מיבש תו
לא קשיא ליה לנביי וי"ל דמעיקרא
נמי קשיא ליה מנקצן דנקצן משמע
סתמא אחר שיבש זמנו כמו שדרכו
והא דקאמר מה נקצן זמנו אף יבש
זמנו משום שרואה להקשות
משניהם אי נמי לא אצטרך אלא
לדומיא דבש כדמשני בפרק הכי:

נפלו זה ויהיה זקנים יבשו וילקח בהן קרקע ובע"א אוב"ב פירות.
אבל לא יקצון עינים אלמא קרנא הוי וקשה לאזי דלמר
ע"כ מיירי שעושין קת פירות מדפליג התם (י"ר) יהודה ואמר
לא תמכור מפני שנה בית אביה ומוקי ליה התם בשדה שאינה
שלה ואי ליכא פירות כלל מה שנה בית אביה יש הלא בעל השדה
לא ימנע לעמוד שם וימור אחר שנתייבשו והבעל יקון אותם
לעולם וכן משמע נמי מעיקרא דבעי לאוקמי פלוגתייהו בנפלו
לה זמנים בשדה שלה ופליגי אבל בשדה שאינה שלה דברי
הכל ימכרם ופריך והא עבדים ושפחות זקנים והוי כנפלו
בשדה שאינה שלה ופליגי והנהו עבדים ושפחות ע"כ
כשעושין

ומסתלקנא הקונה ירד ויעשה ויאלל וחס בלא לקנותו הרי אין עלי
לעשות לך ותאלל את פירותי בחנם אם תמננו לחאריס שקולו מנייה
וכי שוה חצי דינר והדינר ישאך לך והיטו מרי מילתי שחרי עכשיו
אחיה קונה ממני. ולעולם ריבעא ממש קאמר רב פפא (ו) ואין בעל
הבית מפסיד כלום שעד עתה היה אוכל חצי הפירות ומעתה אוכל
ג' שלשים דהיינו ד' דינרים): **כי מטית לשחיטת קדשים**. הכרחי
בך שאתה מדוד ויודע להעמיק ולהקשות ובי מטית למסכת זבחים
שהיא עמוקה תא חקשי לי ואתן לך לתרץ לפי שאלתך. ויש אומרים
דחיי מדחיה ולא היא דעל כרחיך קבולי קיבלה חלל דקושיא מעליא
היא ועוד מדקאמר קסבר רב אשי למימר מכלל דמסקנא לאו הכי
הוא: **קופא סבא פלגא**. נפן שהוקנה בכרס הרי הוא כשאר מנורות
שחולקין בהם ונטול זה שחלל פלגא כשאר פירות דכיון דאורחה
בהכי אדעתא דהכי נחת: **שטפה נכר**. ובזו לחלק העצים הוה ליה
כי שחלל דמיסתלק בלא זמניה ושקיל ריבעא. שטפה הנרא פעמים
שעוקרין לגמרי ופעמים שטופף את הקרקע וממחישו ואין ראו
לנמות בו כלום עד זמן מרובה: **הוא גברא דמשכין פרידסא למכריה**.

נפלו זה ויהיה זקנים יבשו וילקח בהן קרקע ובע"א אוב"ב פירות.
אבל לא יקצון עינים אלמא קרנא הוי וקשה לאזי דלמר
ע"כ מיירי שעושין קת פירות מדפליג התם (י"ר) יהודה ואמר
לא תמכור מפני שנה בית אביה ומוקי ליה התם בשדה שאינה
שלה ואי ליכא פירות כלל מה שנה בית אביה יש הלא בעל השדה
לא ימנע לעמוד שם וימור אחר שנתייבשו והבעל יקון אותם
לעולם וכן משמע נמי מעיקרא דבעי לאוקמי פלוגתייהו בנפלו
לה זמנים בשדה שלה ופליגי אבל בשדה שאינה שלה דברי
הכל ימכרם ופריך והא עבדים ושפחות זקנים והוי כנפלו
בשדה שאינה שלה ופליגי והנהו עבדים ושפחות ע"כ
כשעושין

משכן לו כרס במשכנתא דקורא ח"י כנתיבא: **וקש**. הזקין וזמנו שהיה ראו לך: **פירא הוי**. ע"כ שבו ויטלם המלוה: **יבש האילן**.
במשכנתא קאי: **מה נקצן בוטנו**. שאין אדם קוצן אילן שעושה פירות אלא בזמנו שחלל לו מעשות פרי: **בלא זמנו**. ומודה אביי בלא זמנו
שחלל לעשות פרי דכיון דלאו אורחיה לאו פירא הוא ולא אדעתא דהכי נחת: **נפלו לה**. לאשה. משניסת מת אביה ונפלו לה בירושה:
ימכרו